

RICHTLIJNEN MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

1214-LS²⁰

Vernieuwing en uitbreiding van de AWZI Dordrecht

RICHTLIJNEN VOOR HET MILIEUEFFECTRAPPORT

1214-LS²⁰

Vernieuwing en uitbreiding van de AWZI Dordrecht

**GEDEPUTEERDE STATEN VAN ZUID-HOLLAND
STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT**

april 2002

INHOUDSOPGAVE

I.	INLEIDING.....	3
II.	RICHTLIJNEN.....	4
III.	INSPRAAKREACTIES	6
IV.	ADVIES VOOR DE RICHTLIJNEN VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEUEFFECT- RAPPORTAGE.....	8

I. INLEIDING

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland ontvingen op 5 november 2001 van het zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden een startnotitie ingevolge de Wet milieubeheer (Wm) ten behoeve van een op te stellen Milieueffectrapport voor het vernieuwen en uitbreiden van de afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI) Dordrecht.

Het zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden heeft het voornemen de AWZI Dordrecht te vernieuwen en van een huidige capaciteit van 210.000 i.e. naar een capaciteit van 235.000 i.e. uit te breiden.

De startnotitie heeft van 26 november 2001 tot en met 24 december 2001 ter inzage gelegen. In deze periode zijn verschillende inspraakreacties aan Gedeputeerde Staten gezonden. Deze inspraakreacties zijn in hoofdstuk III samengevat. De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft op 6 februari 2002 haar advies voor de richtlijnen aan Gedeputeerde Staten uitgebracht. De verschillende inspraakreacties zijn door de Commissie voor de milieueffectrapportage in haar advies betrokken.

II. RICHTLIJNEN

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben in hun hoedanigheid van coördinerend bevoegd gezag de hierna volgende richtlijnen vastgesteld. De richtlijnen zijn met instemming van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat vastgesteld. De Staatssecretaris is het bevoegd gezag voor de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo-)vergunning en Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag in het kader van de Wet milieubeheer. Aan de hand van de richtlijnen dient het MER door het zuiveringsschap te worden opgesteld.

De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft bij haar advies aan Gedeputeerde Staten de inspraakreacties betrokken. De commissie verwijst in voetnoten naar de reacties. Gelet op de compleetheid en bruikbaarheid beschouwen Gedeputeerde Staten het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage als onderdeel van de richtlijnen. Het advies inclusief de onderstaande aanvullingen vormen de richtlijnen voor het opstellen van het MER voor het vernieuwen en uitbreiden van de AWZI Dordrecht.

Aanvullingen

Geur

Het toetsingscriterium voor geur bij het verlenen van de Wm-vergunning is het voorkomen van geurhinder. De voorwaarden gesteld in de Nederlandse Emissie Richtlijn Lucht (NeR) en de bijzondere regeling voor AWZI's vormt de leidraad. Maak op basis van de bijzondere regeling voor AWZI's uit de NeR een beschrijving van het nul-alternatief. Analyseer op basis van de hindersystematiek uit de NeR de geuraspecten en de klachten uit de woonomgeving van de huidige zuivering. Maak hierbij een ALARA afweging. Geef aan of op geurbelaste locaties in de woonomgeving (aaneengesloten woonbebouwing, verspreid liggende woningen en dergelijke) of andere gevoelige objecten (zoals openbare gebouwen, gebieden waar dagrecreatie plaatsvindt en dergelijke) ernstige hinder, hinder of geen hinder te verwachten is. Doe dit voor alle beschreven alternatieven en varianten.

In het MER dient voor geur een dosis-hinderrelatie te worden beschreven die is gemaakt op basis van de actuele bedrijfssituatie. De dosis-hinderrelatie moet zowel worden gebruikt bij de onderbouwing van de voorgenomen activiteit, het meest milieuvriendelijk alternatief en het voorkeursalternatief. Alle beschreven alternatieven en varianten moeten daarbij worden betrokken.

In het MER moeten de volgende geurcontouren, op basis van zowel het Nieuw Nationaal Model (NNM) als het Lange Termijn Frequentie Distributie Model (LTFDM) worden berekend als 1 ge/m³, 2 ge/m³, 3 ge/m³, 5 ge/m³, 7 ge/m³ alle als 98-percentiel, 1 ge/m³ als 99,5-percentiel en eventueel 10 ge/m³ als 99,99-percentiel. De 10 ge/m³ als 99,99-percentiel geurcontour hoeft alleen berekend te worden als relevante discontinue geurbronnen aanwezig zijn. Een geurbron wordt als discontinue aangemerkt als deze minder dan 40% van de bedrijfstijd van de inrichting emitteert. De 10 ge/m³ als 99,99-percentiel en de 1 ge/m³ als 99,5-percentiel geurcontour zijn opgenomen om een goede afweging in relatie tot het voorkomen van geurhinder te kunnen maken. De 98-percentiel geurcontouren komen voort uit de bijzondere regeling voor AWZI's in de NeR. Voor het gebied dat buiten de 1 ge/m³ als 99,5-percentiel geurcontour ligt mag in de regel, op basis van ervaringsgegevens, gesteld worden dat er geen geurhinder meer zal optreden.

De hiervoor genoemde contouren moeten worden weergegeven voor zowel de eindsituatie (de nieuwe zuivering gerealiseerd) als voor de bestaande situatie. Tijdens de bouwfase is er sprake van een afname van de geurhinder. Onderbouw en illustreer, grafisch ondersteunt, de afname van de geuremissie in relatie tot geurrelevante gebeurtenissen tijdens het bouwproces.

Te denken valt aan in- en buitengebruikstellingen, functiewisselingen van installaties en werkzaamheden als het saneren van de bodem. Geef in het MER tevens kort de actuele status van het gebruikte NNM en het LTFD-model aan.

Slibinzameling

Beschrijf alle aspecten van slibinzameling als voorgenomen activiteit. Geef ook de inzamelcapaciteit voor extern zuiveringsslib in m³ aan omdat op basis van deze activiteit de AWZI Dordrecht onder provinciaal bevoegd gezag valt (categorie 28.4.a.2 van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit).

Geluid

Beschrijf naast de geluidsbelasting de optredende maximale geluidsniveaus ter hoogte van geluidsgevoelige bestemmingen. Uitsluitend indien incidentele bedrijfssituaties zijn te voorzien met een beduidend hogere geluidsbelasting op de referentieposities of beduidend hogere maximale geluidsniveaus ter hoogte van geluidsgevoelige bestemmingen, dienen de geluidsbelasting en de maximale geluidsniveaus voor de incidentele bedrijfssituaties te worden beschreven.

Overig

De volgende uitgaven van, of in opdracht vervaardigd van, het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer moeten bij het opstellen van het MER gebruikt worden:

- Document meten en rekenen geur, VROM 42.1 van mei 1994;
- toepassing stankconcentratienorm op discontinue en fluctuerende bronnen, publicatieroom nr. 82 van september 1989;
- kosten en baten in het milieubeleid, definities en berekeningsmethoden, nr. 1998/6;
- de handleiding Meten en Rekenen Industrielawaai, Samson 1999.

III. INSPRAAKREACTIES

De startnotitie heeft vanaf 26 november 2001 vier weken voor een ieder ter inzage gelegen. In die periode zijn aan Gedeputeerde Staten vijf inspraakreacties gezonden. Deze reacties zijn in volgorde van binnenkomst en met het oog op de vast te stellen richtlijnen hierna beknopt samengevat. De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft bij de opstelling van haar advies de verschillende reacties betrokken. Hieronder wordt ook kort aangegeven op welke wijze de verschillende reacties in de richtlijnen zijn verwerkt.

Reactie Vereniging Onderzoek Flora en Fauna

In studiegebied zijn belangrijke natuurwaarden aanwezig. Vaatplanten en vogels zijn in het gebied goed geïnventariseerd. Het plangebied is niet onderzocht op amfibieën, reptielen en vissen. Binnen een straal van 5 km zijn soorten van één of meer van deze groepen waargenomen. De vereniging dringt erop aan dat in het MER de gegevens over de aanwezige soorten serieus worden gewogen. Voor een aantal soorten kunnen mogelijk mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen.

In het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is hier voldoende aandacht aan gegeven in paragraaf 5.2.3 bij de te beschrijven aspecten voor landschap en natuur.

Reactie Werkgroep Derde Merwedehaven Sliedrecht

Volgens de werkgroep is de uitbreiding van de zuivering op de voorgestelde plaats in strijd met de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. De werkgroep maakt bezwaar tegen de verstoring van het leefgebied van de ijsvogel en het broed- en jachtgebied van de sperwer en de bruine kiekendief. De werkgroep is van mening dat de locatiekeuze voor de uitbreiding onvoldoende is onderzocht. Op de getijdenkreek rust de beleidslijn Ruimte voor de rivier van 1997. Door het Natuur Wetenschappelijk Centrum is in de getijdenkreek een natuurwaardenonderzoek uitgevoerd. De voorgenomen wijziging van het bestemmingsplan is volgens de werkgroep slecht voor de natuur historische waarde van het Eiland van Dordrecht. De uitbreiding van de AWZI Dordrecht vraagt veel voorzieningen die in de startnotitie onvoldoende aan de orde komen. Hierbij valt te denken aan verzakking van aangrenzende stortplaats, zettingen die zich kunnen voordoen en mogelijke verstoring van ondergrondse waterstromen. De stortplaats is voorts niet afgedekt en diffuus verspreid komen duizenden tonnen asbest voor. De werkgroep mist in de startnotitie eventuele emissies en de grenswaarde die in de eventuele vergunning zullen gelden.

In de hoofdpunten van het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is de nadruk gelegd op de ecologische waarden van de getijdenkreek en de commissie heeft naar aanleiding hiervan richtlijnen geadviseerd, zie pagina 10 van het advies. Voor de genoemde stortplaats zijn afzonderlijke vergunningen van kracht.

Reactie Stadsontwikkeling Dordrecht

De doelstellingen dienen te sporen met de aard van de te verlenen vergunningen. Bij de bescherming van het milieu dient met name te worden gedacht aan de milieuaspecten geur en geluid. De beschrijving van de effecten in hoofdstuk 4 beperken zich tot de lozingseisen. De eerdergenoemde milieuaspecten dienen in de alternatieven te worden uitgewerkt. In het MER dient voorts aandacht te worden besteed aan afvalstoffen. Een ander aandachtspunt is het zo laag mogelijk houden van het energieverbruik.

De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft naar aanleiding van de opmerkingen van de gemeente Dordrecht richtlijnen geadviseerd, zie pagina 3 van haar advies. In aanvulling op het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage zijn nadere richtlijnen vastgesteld voor de aspecten geur en geluid.

Reactie Gemeente Sliedrecht

De gemeente Sliedrecht staat kritisch tegenover een toekomstige uitbreiding. De belangrijkste consequenties van de voorgenomen activiteit voor de gemeente zijn:

- geurhinder: huidige installatie geeft regelmatig aanleiding tot klachten. Het uitgangspunt voor de gemeente is dat daar een eind aan komt. Er dient uitgebreid onderzoek te worden gedaan naar de geurbronnen en de te verwachten geuremissies. Aangegeven dient te worden welke extra maatregelen worden overwogen om geurhinder te voorkomen. Dit geldt ook tijdens het vernieuwen van de installatie;
- visuele effecten: indien gebruik wordt gemaakt van de getijdenkreek zullen er effecten op het landschap zijn. Deze visuele effecten dienen te worden onderzocht. In dat onderzoek dient te worden aangegeven welke mitigerende maatregelen worden overwogen om deze visuele effecten te compenseren;
- geluid: onderzocht dient te worden welke veranderingen in de geluidsbelasting zullen optreden ten opzichte van de referentiesituatie gedurende avond, nacht en overdag. Ook de geluidsbelasting tijdens de verbouwingsfase dient te worden onderzocht. De toetsing van de geluidsbelasting dient plaats te vinden aan de 50 dB(A)-zonecontour van het industrieterrein 'De Staart'.

In het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is in paragraaf 5.2.3 bij de te beschrijven aspecten voor landschap en natuur voldoende aandacht gegeven aan mogelijke visuele effecten. Naar aanleiding van de andere opmerkingen van de gemeente zijn door de commissie richtlijnen voorgesteld, zie pagina's 8 en 9 van het advies. In aanvulling op het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage zijn nadere richtlijnen vastgesteld voor de aspecten geur en geluid.

Reactie Milieugroep Leefomgeving Staart

De milieugroep maakt bezwaar tegen plannen voor uitbreiding en modernisering van de afvalzuiveringsinstallatie en met name tegen het dempen van de getijdenkreek. Uit onderzoek van het Natuur Wetenschappelijk Centrum blijkt dat de getijdenkreek bevolkt wordt door beschermde diersoorten waaronder met name de ijsvogel. De milieugroep pleit voor een diepgaander onderzoek naar de fauna en flora in het gebied. Tot slot acht de milieugroep verplaatsing van de zuiveringsinstallatie naar een andere locatie wenselijk.

In de hoofdpunten van het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is de nadruk gelegd op de ecologische waarden van de getijdenkreek. De commissie heeft naar aanleiding hiervan richtlijnen geadviseerd, zie pagina 10 van het advies.

IV. ADVIES VOOR DE RICHTLIJNEN VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEUEFFECT-
RAPPORTAGE

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Uitbreiding AWZI Dordrecht

6 februari 2002

1214-24

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

uw kenmerk
DWM2001/10716

uw brief
19 november 2001

ons kenmerk
1214-20/EB/eh

onderwerp
Advies voor richtlijnen Uitbreiding van de
AWZI te Dordrecht

doorkiesnummer
(030) 234 76 66

Utrecht,
6 februari 2002

Geacht college,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Uitbreiding van de AWZI te Dordrecht.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

dr. Ir. J.J.T.M. Geerards
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Uitbreiding van de AWZI te Dordrecht

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Uitbreiding AWZI Dordrecht

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffect-
rapport over Uitbreiding AWZI Dordrecht,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland (coördinerend bevoegd
gezag) door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.
Uitbreiding AWZI Dordrecht,

de secretaris

ir. E.A.A. Bots

de voorzitter

dr. ir. J.J.T.M. Geerards

Utrecht, 6 februari 2002

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	2
3	PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUTTEN	3
3.1	Probleemstelling	3
3.2	Doel	3
3.3	Beleid en besluiten	4
4	VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	5
4.1	Voorgenomen activiteit	5
4.2	Alternatieven	6
4.2.1	Nulalternatief	6
4.2.2	Alternatieven en varianten	7
4.2.3	Meest milieuvriendelijk alternatief	7
5	BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	9
5.1	Algemeen	9
5.2	Te beschrijven aspecten	10
5.2.1	Lucht en geur	10
5.2.2	Geluid	10
5.2.3	Landschap en natuur	11
5.2.4	Aquatische ecologie en effluentkwaliteit	11
5.2.5	Energie, afval en grondstoffen	11
6	VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	13
7	LEEMTEN IN INFORMATIE	14
8	EVALUATIEPROGRAMMA	15
9	VORM EN PRESENTATIE	16
10	SAMENVATTING VAN HET MER	17

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 19 november 2001 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 226 d.d. 21 november 2001.
3. Projectgegevens.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.

Het zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden (verder het zuiveringsschap genoemd) is van plan om de bestaande afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI) Dordrecht te gaan uitbreiden en vernieuwen.

Ten behoeve van de besluitvorming over vergunningaanvragen op grond van de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) wordt de procedure milieueffectrapportage (m.e.r.) gevolgd. De m.e.r. is bedoeld om de effecten van de voorgenoemde activiteit en de alternatieven op het milieu zichtbaar te maken.

Per brief, van 19 november 2001¹, stellen Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en Rijkswaterstaat directie Zuid-Holland, als bevoegd gezag, de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid te adviseren over de richtlijnen met betrekking tot het door de initiatiefnemer op te stellen milieueffectrapport (MER). De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant² van 21 november 2001.

Dit richtlijnenadvies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ (verder de Commissie genoemd). Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken dat het milieubelang volwaardig in de besluitvorming meeweegt.

Bij het opstellen van haar advies heeft de Commissie kennisgenomen van de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen⁴. In dit advies verwijst de commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen of discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

---

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁴ Bijlage 4 geeft een lijst van deze reacties.

2 HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De kreek ten noorden van de zuivering heeft een bijzondere ecologische waarde. Er komen er diverse bedreigde soorten planten en dieren voor. Zo broedt onder meer de Ijsvogel in het gebied. Het ontwerp, zoals dat in de startnotitie is gepresenteerd, leidt tot demping van de kreek en ingebruikname als zuiveringsterrein. In het MER dient bijzondere aandacht te worden besteed aan technieken en inrichtingsvarianten waarmee het bestaande terrein van de AWZI optimaal wordt benut. Dit om de kreek en de ecologische waarde ervan (zoveel als mogelijk) te behouden.

De belangrijkste milieuaspecten bij de herbouw van de AWZI zijn de effluentkwaliteit en de geuremissies. Besteed in het MER dan ook bijzondere aandacht aan deze milieuaspecten in zowel de gebruiksfase als de bouwfase en ingebruikstelling van de nieuwe installaties. De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn voor een brede doelgroep van belangstellenden en belanghebbenden en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. De samenvatting moet duidelijk kaartmateriaal bevatten.

3 PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUITEN

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

3.1 Probleemstelling

In de probleemstelling moet worden beschreven voor welke knelpunten het voornemen een oplossing moet bieden of welke aanleiding en ontwikkelingen tot het initiatief geleid hebben. De startnotitie biedt hiervoor reeds een kernachtige aanzet.

In de startnotitie is kort onderbouwd hoe de locatiekeuze tot stand is gekomen. Ook in het MER kan de onderbouwing van de locatiekeuze kort en op hoofdlijnen zijn; gericht op de voor- en nadelen van de onderzochte locaties.

Aan vrijwel elke zijde van de zuivering ligt direct aangrenzende industrie. Met de keuze voor de bestaande locatie, zijn de fysieke uitbreidingsmogelijkheden dan ook sterk beperkt. De Commissie adviseert om bij de herinrichting van de locatie het ruimtegebruik te optimaliseren en daartoe ook de mogelijkheden van de fysieke ruimte rondom de bestaande inrichting en installaties te beschouwen.

Tevens dient het MER inzicht te geven in de toekomstige ontwikkeling van het aanbod en de samenstelling van het afvalwater, rekening houdend met de (planmatige) ontwikkelingen in het verzorgingsgebied, zowel bij huishoudens als bedrijven en de mogelijke afkoppeling van hemelwater.

3.2 Doel

In de startnotitie volgt uit de probleemstelling de doelstelling om de AWZI Dordrecht uit te breiden/vernieuwen tot een capaciteit van 235.000 inwoner equivalenten (i.e.). In de startnotitie geeft het zuiveringsschap aan dat dit op een milieuverantwoorde wijze en rekening houdend met de omgeving moet gebeuren.

Deze doelstelling dient in het MER geoperationaliseerd te worden⁵. Doelen moeten zoveel mogelijk kwantitatief gesteld worden, opdat deze meetbaar en dus toetsbaar zijn. De Commissie adviseert om daarbij onderscheid te maken in doelstellingen op de volgende gebieden:

- effluentkwaliteit;
- geluid en geur;
- energie;
- grondstoffengebruik en afvalstoffenproductie;
- ecologie en landschap;

⁵ De gemeente Dordrecht vraagt in haar reactie (nr. 3, bijlage 4) om doelstellingen op het gebied van geur en geluid. Deze zijn opgenomen in dit advies.

- ruimtegebruik.

Maak tevens onderscheid in (wettelijke) randvoorwaarden en doelen die het ambitieniveau helder maken.

De beschreven doelen in het MER moeten een toetsbaar en expliciet kader vormen voor het ontwikkelen en afwegen van alternatieven; hierbij valt te denken aan het niet in ontwikkeling nemen van de kreek.

De commissie adviseert om in de doelstelling expliciet aandacht te besteden aan de operationele planning van de verbouwing, terwijl de bestaande zuivering in bedrijf blijft. Dit betreft onder meer aspecten als monitoring, voorzorgsmaatregelen ter voorkoming van overlast, etcetera.

3.3 Beleid en besluiten

Geef kort aan welke randvoorwaarden en uitgangspunten gelden bij dit voornemen. Verwijs hierbij naar de beleidsnota's, (ontwerp)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Dit geldt in het bijzonder voor beleid dat van invloed is - of zelfs sturend is - voor te ontwikkelen alternatieven. Ook moeten criteria voor de afweging van alternatieven, bijvoorbeeld grens- en streefwaarden, die aan het milieubeleid worden ontleend, beschreven worden. Dit betreffen onder meer waterkwaliteitscriteria en immissienormen voor geur en geluid.

Naast het genoemde beleidskader in de startnotitie dienen in het MER het navolgende beleidskader aan de orde te komen:

- nationale waterkwaliteitsbeleid (4^e Nota Waterhuishouding);
- nationale en provinciale milieubeleid (NMP4, Beleidsplan Milieu en Water 2000-2004);
- kaderrichtlijn water;
- de watertoets (Ministerie van Verkeer en Waterstaat, oktober 2001).

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor vergunningverlening in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo). Geef in het MER bovendien het overzicht van de overige te nemen besluiten.

4 VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering voor de in beschouwing genomen alternatieven."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

Motiveer bij de beschrijving van voorgenomen activiteit en alternatieven waarom deze en geen andere alternatieven worden beschouwd, in relatie tot de gestelde doelen en het vastgestelde overheidsbeleid. Als er een voorkeursalternatief bestaat, geef dan aan waar deze voorkeur op gebaseerd is. Beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief is verplicht.

4.1 Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit bestaat uit het uitbreiden/vernieuwen van de AWZI Dordrecht.

Beschrijf de voorgenomen activiteit en de alternatieven voor zover dat relevant is om de milieugevolgen te kunnen beoordelen. Het MER dient van de installaties de voornaamste onderdelen en werkingsprincipes te beschrijven. De beschrijving van procesonderdelen die niet van belang zijn voor emissies, hoeft alleen die informatie te bevatten die nodig is om de essentie van het verwerkingsproces te kunnen begrijpen. Maak bij de beschrijvingen inzichtelijk:

- welke delen van de zuivering ongewijzigd in gebruik blijven;
- welke delen omwille van hun technische staat worden geamoveerd en (deels) herbouwd;
- welke delen van de zuivering nieuw te realiseren zijn.

Maak tevens inzichtelijk hoe de fasering van de bouw zal zijn, welke doorlooptijden deze vereisen en welke tijdelijke voorzieningen tijdens de bouw worden getroffen.

Het kan daarbij zinvol zijn om deze beschrijving te baseren op deelactiviteiten, bijvoorbeeld de sliblijn⁶ of waterlijn⁷.

Ruimtebeslag van de toekomstige AWZI

Breng in beeld wat het toekomstig ruimtebeslag (in hectares) en de indeling van de AWZI zal zijn.

⁶ Met de sliblijn worden alle activiteiten die betrekking hebben op de slibverwerking bedoeld.

⁷ Met de waterlijn worden alle activiteiten bedoeld die betrekking hebben op het zuiveringsproces van water, van influent tot effluent.

Verkeer en vervoer

Breng in beeld welke verkeersbewegingen ten gevolge van de bouwactiviteiten en de toekomstige waterzuiveringsactiviteiten plaatsvinden.

Geluid

Van de te onderscheiden installatieonderdelen dient het geluidsvermogen te worden aangegeven inclusief (het effect van) mogelijke maatregelen. Bij discontinu gebruik dienen de bedrijfsduurpercentages in de dag-, avond- en nachtperiode te worden vermeld. De akoestische modelvorming van het industriegebied dient daarbij uit te gaan van de in het kader van zonebeheer voorgeschreven modelvorming.

Geur

De geuremissies van de AWZI dienen te worden gekwantificeerd volgens de berekeningsmethode van de Bijzondere Regeling uit de Nederlandse Emissie Richtlijnen (NeR) voor rioolwaterzuiveringsinstallaties. Het MER dient een inventarisatie te bevatten van alle geurbronnen. Aangegeven dient te worden op welke wijze geuremissies worden bestreden en met welk te verwachten effect.

Influent en effluent

In het MER moet informatie komen te staan over het aanbod, de kwantiteit en kwaliteit van het influent, de hoeveelheid en locatie van het te lozen effluent en de samenstelling (N, P, CZV, BZV5, zouten, metalen en organische microverontreinigingen). Breng daarbij ook de verhouding in beeld tussen droogweeraanvoer (DWA) en regenweeraanvoer (RWA) en de frequentie en omvang van de bypass.

Duurzaam bouwen

Breng in het MER de mogelijkheden voor duurzaam bouwen in beeld.

Energie, grond- en afvalstoffen

Het MER dient informatie te bevatten over het energie- en grondstoffengebruik en de slib- en overige afvalproductie van de toekomstige installatie. Bij slib- en overig afvalproductie betreft dit:

- hoeveelheid en kwaliteit (samenstelling);
- verwerkingsmogelijkheden en eindbestemming.

4.2 Alternatieven

Preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen

Geef bij elk alternatief aan welke preventieve, mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen.

4.2.1 Nulalternatief

Het nulalternatief is het alternatief waarbij de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven daarvoor niet worden uitgevoerd. Wel kan bij het nulalternatief sprake zijn van aanvullende maatregelen (van een ander karakter dan het voornemen) waarmee de doelen worden behaald.

De commissie is van mening dat er geen sprake is van een reëel nulalternatief. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus autonome ontwikkelingen.

4.2.2 Alternatieven en varianten

In de startnotitie wordt aangegeven dat de afvalwaterzuiveringstechnieken zich zullen beperken tot Actiefslibsystemen zonder voorbezinking.

Naar het oordeel van de Commissie wordt van teveel technieken gesteld dat zij niet geschikt zijn. Het MER dient op hoofdlijnen ook aandacht te besteden aan andere zuiveringstechnieken. Dit zijn bijvoorbeeld technieken die in het buitenland wel tot de stand der techniek behoren (bijvoorbeeld compactsystemen) en technieken die wellicht in de nabije toekomst tot de stand der techniek gaan behoren (biomembraanreactoren, fysisch-chemische voorzuivering met behulp van polymeren). Een meer kwantitatieve onderbouwing is daarbij noodzakelijk om tot een goede afweging te komen. Toets de technieken in ieder geval op de aspecten 'ruimtegebruik' en 'N-verwijdering'.

Besteed bij de diverse systemen in ieder geval aandacht aan aspecten die afgeleid worden van de doelstellingen zoals:

- effluentkwaliteit;
- geluid en geur;
- energie;
- grondstoffengebruik en afvalstoffenproductie;
- ecologie en landschap;
- ruimtegebruik.

Besteed bij het uitwerken van varianten ook aandacht aan de:

- verspreiding van aërosolen;
- mogelijkheden tot hergebruik van (gezuiverd) effluent door omliggende bedrijven;
- mogelijkheden tot preventie van nutriënten in het influent.

Belangrijk onderdeel van de inrichtingsvarianten zijn de mogelijkheden voor vermindering van het ruimtebeslag. Het MER dient onder meer te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor:

- het gebruik van ruimte op aanpalende terreinen of andere ruimtelijke oplossingen zodat de kreek gespaard kan worden;
- stapeling van onderdelen;
- gebruik van ruimtesparende technieken, zoals slib-op-dragersystemen, verdiepte nabezinktanks eventueel in combinatie met een zandfilter.

Tevens dient te worden onderzocht in hoeverre één of meerdere nabezinktanks ondergebracht kunnen worden in de (natuurlijke) omgeving van de bestaande kreek, zonder deze te dempen.

4.2.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet:

- realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;

- uitgaan van de best bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu.

Volg bij het ontwikkelen van het mma bij voorkeur een actieve aanpak waarbij de toepassing van de beste bestaande mogelijkheden voor milieubescherming en -verbetering als uitgangspunt wordt genomen. Dit betreffen in ieder geval uitwerking van vergaande geurreducerende maatregelen en toepassing van ruimtebesparende technieken om de kreek en haar ecologische waarden (zoveel mogelijk) te behouden.

Besteed bij de ontwikkeling van het MMA bijzondere aandacht aan mitigatie van milieueffecten die tijdens de bouw kunnen optreden.

5 BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

5.1 Algemeen

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm

Een MER bevat tenminste: 'een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen'.

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm

Een MER bevat ten minste: 'een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven'.

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied én de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten.

Geef het studiegebied op kaart weer. Voor verschillende milieuaspecten kan de omvang van het studiegebied verschillen. Geef tevens gevoelige gebieden en objecten aan.

Beschrijf de milieutoestand en -effecten van de huidige situatie, autonome ontwikkeling en de verschillende alternatieven volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau om een onderlinge vergelijking (zie hoofdstuk 6) mogelijk te maken. Neem bij de beschrijving van de milieugevolgen de volgende algemene richtlijnen in acht:

- bepaal de ernst van de milieugevolgen in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- negatieve en positieve effecten (bijvoorbeeld de verbetering van de effluentkwaliteit);
- cumulatie van effecten (waaronder geur en geluid);
- besteed speciale aandacht aan de effecten die per alternatief verschillen of gestelde normen naderen/overschrijden;
- maak de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald inzichtelijk en controleerbaar door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal; motiveer het gebruik van minder gangbare voorspellingsmethoden.

In het MER dient in de effectbeschrijving voor elk relevant aspect zowel aan de realisatiefase als aan de beheersfase aandacht te worden besteed. Met behulp van een onderbouwing kunnen milieueffecten in de realisatiefase in kwalitatieve zin beschreven worden, waarin de beheersfase de milieueffecten in kwantitatieve zin beschreven dienen te worden.

5.2 Te beschrijven aspecten

5.2.1 Lucht en geur

In de huidige situatie treedt een overschrijding op van de geurnormering⁸, onder meer veroorzaakt door de te hoge geurbelasting van de AWZI. Breng in het MER de bestaande situatie en autonome ontwikkeling in beeld aan de hand van berekeningen en metingen. Om een goed beeld van de potentiële geurhinder te krijgen is het van belang om naast de geurimmissie van de AWZI ook de cumulatieve geursituatie in beeld te brengen. Neem hierbij in elk geval de geuremissies ten gevolge van de nabijgelegen verbrandingsinstallaties (DRSH, Gevudo) en stortplaatsen (Craijensteijn en Merwedehaven) mee.

Voor de effectbeschrijving van de toekomstige AWZI dienen, op basis van de uiteindelijk berekende totale geuremissie, de relevante geurcontouren te worden berekend met het Nieuwe Nationale Model. Dit betreft in elk geval de contouren van 1 en 2 ge/m³ als 98-percentiel, zijnde de maximaal toegestane immissieconcentraties voor nieuwe installaties bij de verschillende typen geurgevoelige objecten. Breng tevens de piekbelastingen (in 99,9-percentielwaarden) in beeld.

Het respecteren van de geurruimte⁹ is uiteraard een belangrijk uitgangspunt. Dit laat echter een toetsing aan het zogenaamde ALARA-beginsel onverlet. In dit licht bezien kunnen de mogelijkheden en effecten van mitigatie bij de alternatieven gegeven worden door het aangeven van de gehanteerde geurreductiewaarden voor voorzieningen zoals het afdekken van procesonderdelen of milieuvriendelijk verwerken van met geurbelaste lucht. Denk hierbij aan het inzetten van afgezogen lucht als verbrandingslucht bij de naburige verbrandingsinstallaties.

Tevens dient te worden aangegeven, op grond van ervaringsgegevens, in hoeverre verspreiding van ziektekiemen naar de omgeving via aerosolen of anderszins kan optreden en welke potentiële gezondheidsrisico's dit tot gevolg kan hebben.

5.2.2 Geluid

In het MER moeten voor de huidige situatie, autonome ontwikkeling en de verschillende alternatieven de geluidsbelasting op de referentieposities¹⁰ (zonebewakingspunten en posities waarvoor maximaal toelaatbare grenswaarden zijn vastgesteld) worden berekend¹¹. Daarbij moeten de deelbijdragen van de oorzakelijke geluidsbronnen ook worden gespecificeerd. De berekende geluidsbelasting op de referentieposities dient te worden beschouwd in relatie met de aldaar beschikbare akoestische ruimte. Het respecteren van de beschikbare akoestische ruimte is uiteraard een belangrijke voorwaarde. Dit laat echter een toetsing aan het zogenaamde ALARA-beginsel onverlet. In dit licht bezien kunnen de mogelijkheden en effecten van mitigatie bij de alternatieven gegeven worden door het aangeven van de gehanteerde geluidreductiewaarden van voorzieningen zoals het in pandig plaatsen van installaties, het afdekken van procesonderdelen of het kiezen van geluidarme apparatuur.

⁸ De gemeente Sliedrecht geeft in haar reactie (nr. 4, bijlage 4) aan dat de huidige geuremissies veroorzaakt door de industrie op industrieterrein "De Staart", waar ook de huidige inrichting toe behoort, geregeld geuroverlast veroorzaakt voor de inwoners van Sliedrecht.

⁹ Hiermee worden de contouren bedoeld zoals deze volgens de NeR gelden.

¹⁰ De gemeente Sliedrecht geeft in haar reactie aan dat toetsing van de geluidsbelasting dient plaats te vinden aan de 50 dB(A)-zonecontour van het industrieterrein "De Staart".

¹¹ De berekeningen dienen te geschieden conform de Handleiding meten en rekenen industrielawaai, (herziene versie van 1999).

Uitsluitend indien incidentele bedrijfssituaties zijn te voorzien met beduidend hogere geluidsniveaus dan het representatieve continue geluid, dienen dergelijke maximale geluidsniveaus te worden beschreven.

In de aanlegfase zal onder meer sprake zijn van heien en intensief transport (onder meer transport door betonmixers). Indien door werkzaamheden in de aanlegfase een tijdelijke geluidsbelasting optreedt ter hoogte van geluidsgevoelige bestemmingen die een wezenlijke verhoging van de bestaande geluidsbelasting impliceert, dient deze beschreven te worden op basis van de hoogte en duur. Tevens kan - afhankelijk van de hoogte van de geluidsniveaus - de beschrijving van de mogelijkheden en keuzes in mitigatie wenselijk zijn (bijvoorbeeld door het uitsluiten van heien buiten de dagperiode).

5.2.3 *Landschap en natuur*

Bij de beschrijving van de huidige situatie, autonome ontwikkeling en effecten van de AWZI met betrekking tot ecologische waarden, natuur en landschap staan de betekenis van de getijdenkreek, gelegen in de nabijheid van het Nationaal Park de Biesbosch centraal.

De actuele betekenis van de kreek is bekend¹². Probeer creatief in te spelen op de ecologische potenties van dit soort dynamische getijderivier-omstandigheden. Effecten dienen gezien te worden in het licht van de diverse kwetsbare soorten die in het gebied voorkomen. Ga hierbij niet uitsluitend van complete verwijdering van de getijdenkreek uit, maar geef ook passende mitigerende oplossingen. Ga wat betreft het landschap verder dan alleen de inpassing gericht op de hoogte van gebouwen. Er kan gedacht worden aan visuele versterking van de rivieroever, met tegelijk landschappelijke camouflage van de aan te brengen kunstwerken. Breng hierbij de visuele effecten van de voorgenoemde activiteit en haar alternatieven, gezien vanuit Sliedrecht, in beeld.

Indien het niet mogelijk blijkt om de getijdenkreek (gedeeltelijk) te sparen, beschouw dan mogelijke compenserende maatregelen. Hierbij kan gedacht worden aan het realiseren van een nevengeul stroomopwaarts van de kreek in de Beneden Merwede.

5.2.4 *Aquatische ecologie en effluentkwaliteit*

Bij de beschrijving van de huidige situatie, autonome ontwikkeling en effecten van het effluent van de AWZI staan met betrekking tot aquatische ecologische waarden de diverse waterverontreinigende componenten centraal zoals stikstof- en fosfaatverbindingen, metalen en organische microverontreinigingen. Effecten dienen tevens gezien te worden in het licht van de diverse toetswaarden die de wetgever biedt.

5.2.5 *Energie, afval en grondstoffen*

Maak het energieverbruik (inclusief de potentiële energierugwinning bij biogasproductie), de afvalproductie en het grondstoffengebruik van de huidige installaties en de diverse alternatieven en varianten van de toekomstige AWZI inzichtelijk. Besteed daarbij bijzondere aandacht aan de mogelijkheden om de slibproductie te beperken.

¹² In de reacties van 'Milieugroep Leefomgeving Staart' (nr. 5, bijlage 4) en 'Werkgroep Derde Merwedehaven Sliedrecht' (nr 2, bijlage 4) wordt het ecologische belang van de kreek en haar direct omgeving onderbouwd.

Besteed bij het aspect 'afvalproductie' aandacht aan de hoeveelheid, kwaliteit en verwerkingsmogelijkheden van het afval. Besteed op hoofdlijnen ook aandacht aan de milieueffecten van de verwerkingstechnieken.

Onderzoek de mogelijkheden om effluent toe te passen als proceswater in de nabijgelegen industrie.

6 VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm

Een MER bevat ten minste: 'een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven.'

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie(s) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7 LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm

Een MER bevat tenminste: 'een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [dat wil zeggen van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens.'

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- ° welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- ° in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- ° de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

Artikel 7.39 van de Wm

Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen.'

De provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat moeten bij de besluiten tot vergunningverlening aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat het Zuiveringschap in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- * het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- * een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- * bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en duidelijke legenda erbij te voegen.

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm

Een MER bevat ten minste: 'een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven.'

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Geef daarbij de belangrijkste zaken weer, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven, de motivering van de keuze voor het mma en het (eventuele) voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in informatie.

